

OSNOVA – šikana a záškoláctví

Mgr. Petra Segeťová

ŠIKANA

VYMEZENÍ JEVU

Násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci (nebo skupině), který se nemůže této situaci vyhnout a není schopen se jí účinně bránit.

Jde o závažnou agresivní poruchu chování, při které dochází k porušování sociálních norem spojené s násilným omezováním základních lidských práv.

Znaky šikany:

- opakované, systematické, déletrvající ubližování
- asymetričnost (více proti jednomu, silnější proti slabšímu...)
- bezbrannost oběti (situace neumožňuje se bránit, příp. požádat o pomoc)

Typy šikany!

ETIOLOGIE, PODMIŇUJÍCÍ FAKTORY

Z pozice agresora:

Narušený psychosociální vývoj.

Vrozená dispozice k agresi.

Nesprávné životní vzory.

Nevhodné výchovné působení s citovým strádáním.

Kompenzace handicapu.

Uspokojení potřeby, v jejíž cestě stojí nějaké překážky.

Sebeprosazení, získání něčeho žádoucího atp.

Z pozice oběti:

Oslabené složky osobnosti, handicap

Nižší (vyšší) sociokulturní statut.

Školní neúspěch / vynikající žák atp.

Tento text není dostačující k absolvování předmětu, slouží pouze jako osnova. PS

Role učitele

- Protěžování, neobjektivní hodnocení,
 - nálepkování.
 - Vynucená autorita, ke které nemají
 - děti důvěru.
 - Oslabené složky osobnosti (empatie,
 - důvěra...).
 - Nedostatečné vzdělání
 - (kompetentnost k šikaně).
 - Nedostatečná práce se skupinou,
 - špatné sociální klima
-
- Role školy
 - Špatné klima školy, špatné vedení a
 - management, atmosféra strachu

Vývojové stupně šikanování

1. stupeň – zrod ostrakismu = mírné, převážně psychické formy násilí (oběť se necítí dobře, je neoblíbena, neuznávána...)
2. stupeň – fyzická agrese a přitvrzování manipulace
3. stupeň – vytvoření jádra (šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky šikanovat nejvhodnější oběť (oběti)
4. stupeň – většina přijímá normy agresorů
5. stupeň – dokonalá šikana – prorůstání šikany do oficiální (školní) struktury

ZÁŠKOLÁCTVÍ

Impulzivní . předem neplánuje

- reaguje náhled, nepromyšleně, odejde v průběhu vyučování
- někdy absence trvá i několik dnů než se o situaci dozvědí rodiče
- dítě často pokračuje v absencích ze strachu z následků, neví, co by mělo dělat

plánované - účelové, plánované

Tento text není dostačující k absolvování předmětu, slouží pouze jako osnova. PS

nejrůznější záminky

v situaci před zkoušením, neoblíbeným předmětem, neoblíbeným učitelem

záškoláctví x odmítání školy, školní fobie

- otázka vůle dítěte
- záškolák – vliv vrstevníků, utajováno před rodiči, sporadicky chodí do školy
- odmítání školy – až úzkost, deprese, zůstává doma, připoutání k rodičům

záškoláctví – pravé, s vědomím rodičů, s klamáním rodičů, útěky ze školy

- typ chování, kterým dítě reaguje na nějakou potřebu
- indikátor rizika do budoucnosti
 - ▣ navázání se na „problematickou“ partu
 - ▣ získání nálepky „záškolák“
 - ▣ bariéra ve vzdělávání a kvalitě života v dospělosti
- únik před ohrožením, odlehčení stresové zátěže, sounáležitost k partě, neochota postavit se výzvě

Čapek, R. 2008. *Odměny a tresty ve školní praxi*. Praha: Grada

Elliott, J.; Place, M. 2002. *Dítě v nesnázích. Prevence, příčiny, terapie*. Praha: Grada

Kyriacou, Ch. 2005. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál

Ondráček, P. 2003. *Františku, přestaň konečně zlobit, nebo...* Praha: ISV nakladatelství

Kolář, P. *Nová cesta k léčbě šikany*.